

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 687/2021
10.02.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници по тужби тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Александар Илић, адвокат у ..., против тужених: 1) Предузеће за производњу, трговину и услуге „KULIER“ ДОО Београд, 2) ББ из ... и 3) ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Драган Субашић, адвокат у ..., ради утврђења ништавости, вредност предмета спора 20.000.000,00 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда ППж 2797/20 од 15.07.2021. године, у седници већа одржаној дана 10.02.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца, изјављена против пресуде Привредног апелационог суда ППж 2797/20 од 15.07.2021. године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду 4П 2955/2018 од 16.03.2020. године, ставом I изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев, којим је тужилац тражио да се утврди да су ништаве и да не производе правно дејство: Одлука о повећању капитала уписом/уносом неновчаног капитала оверена код Првог основног суда у Београду Ов бр. 46543/10 од 21.04.2010. године, донета од стране друготужене ББ, Уговор о преносу удела оверен код Првог основног суда у Београду Ов бр. 56199/10 од 12.05.2010. године и Анекс уговора о преносу удела од 28.06.2010. године, оверен код Првог основног суда у Београду Ов бр. 81041/10 од 28.06.2010. године, закључен између друготужене ББ и трећетужене ВВ, што би тужени били дужни да признају и трпе. Ставом II изреке, обавезан је тужилац да туженима солидарно на име трошкова парничног поступка плати износ од 622.500,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 2797/20 од 15.07.2021. године одбијена је жалба тужиоца као неоснована и потврђена је првостепена пресуда у ставу I изреке, преиначена је одлука о трошковима поступка садржана у ставу II изреке првостепене пресуде и обавезан је тужилац да плати туженима солидарно накнаду трошкова парничног поступка у износу од 427.500,00 динара, а у преосталом делу захтев тужених за накнаду трошкова је одбијен као неоснован, и одбијен је као неоснован и захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против другостепене пресуде, у делу којим је потврђена првостепена пресуда у ставу I изреке и обавезан тужилац да солидарно плати туженима проузроковане трошкове парничног поступка, тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11...18/20), Врховни касациони суд је одлучио да ревизија тужиоца није основана.

Није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Нема битне повреде одредаба парничног поступка у околности да другостепени суд није одржао расправу, у смислу члана 374. став 1. у вези члана 387. Закона о парничном поступку. Другостепени суд је одлуку засновао на чињеничном стању које је утврдио првостепени суд оценом доказа, па нема битне повреде поступка пред другостепеним судом, јер поновног извођења доказа у поступку доношења одлуке која се побија ревизијом није било. Следи да повреда одредаба парничног поступка, на коју се указује ревизијом тужиоца, није учињена у поступку пред другостепеним судом. Ревизијски наводи тужиоца којим се указује на погрешну оцену доказа од стране нижестепених судова своди се на оспоравање утврђеног чињеничног стања, што није законом дозвољен ревизијски разлог у смислу одредаба члана 407. Закона о парничном поступку. Према садржини ревизијских навода, указује се и на то да је побијана одлука донета уз битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, али ни таква битна повреда не представља дозвољени ревизијски разлог предвиђен у члану 407. Закона о парничном поступку.

Тужилац тражи утврђење ништавости Одлуке о повећању капитала уписом/уносом неновчаног капитала, оверене код Првог основног суда у Београду Ов. бр. 46543/10 од 21.04.2010. године, донете од стране друготужене, Уговора о преносу удела овереног код Првог основног суда у Београду Ов. бр. 56199/10 од 12.05.2010. године, те Анекса уговора о преносу удела од 28.06.2010. године, који је оверен код Првог основног суда у Београду Ов број 81041/10 од 28.06.2010. године, као предузете са циљем да се спречи тужилац у наплати свог потраживања према друготуженој у износу од 102.258,27 евра по основу правноснажне и извршне пресуде Вишег суда у Београду П 3977/10 од 22.12.2010. године.

Према утврђеном чињеничном стању, друготужена је, као тадашњи једини оснивач првотуженог, повећала основни капитал првотуженог уносом непокретне имовине, трособног стана у ..., у Улици ..., површине 88 м², процењеног на 200.000 евра - Одлуком о повећању капитала уписом неновчаног капитала од 21.04.2010. године, која је спроведена у Агенцији за привредне регистре 26.04.2010. године. Након тога је дана 12.05.2010. године закључен Уговор о преносу 100% удела између друготужене и трећетужене и Анекс уговора дана 28.06.2010. године, на основу којих је у АПР извршен пренос удела и промена оснивача. На тај начин трећетужена је постала оснивач првотуженог. Након промене оснивача, у корист друготужене је уписано право залоге на 100% удела у првотуженом ради обезбеђења исплате износа од 200.500 евра, на коју исплату се трећетужена обавезала друготуженој, и то из остварене добити првотуженог, а на име цене пренетог јој удела у првотуженом.

Трећетужена се обавезала и да ће повећати капитал првотуженог улогом не мањим од 100.000 евра и обезбедити обртна средства потребна за инвестициона улагања и текуће пословање у износу не мањем од 100.000,00 евра. На основу решења АПР БД СЛ 874/10 од 15.12.2010. године извршен је упис забележбе да је на 100% удела у првотуженом уписана залога. Трећетужена није исплатила друготуженој 200.500 евра на име цене за пренети удео, јер су се друго и трећетужена договориле усмено и писано протоколом да застану са заједничким послом док се правноснажно не оконча предметни спор са АА. Тужилац у извршном поступку који је водио против друготужене није могао да наплати потраживање по правноснажној судској пресуди, у својству извршног повериоца, јер друготужена није имала имовине, а у истом поступку трећетужена је изјавила да потраживање друготужене према трећетуженој обезбеђено залогом не постоји. Тужилац је против тужених поднео паулијанску тужбу 2011. године, али је поступак поводом поднете тужбе окончан повлачењем тужбе. Трећетужена је, као оснивач, на име позајмица у периоду 01.01.2013. - 24.04.2019. године уплатила првотуженом износ од 1.911.988,31 динар. Трећетужена у време закључења спорног уговора о продаји удела од 21.04.2010. године није знала за постојање спорова и нерашчишћених односа између ББ и АА, све док АА није тужио трећетужену 2011. године.

Првостепени суд је, осим наведеног, утврдио и то да је предметни трособни стан у Улици ... друготужена стекла у власништво по основу Уговора о купопродаји непокретности од 13.01.2001. године, док је цену за стан у име и за рачун ББ, као купца, платио продавцу овде тужилац, према Уговору о регулисању међусобних права и обавеза Ов. бр. 462/2001 од 13.01.2001. године, закљученом између АА и „Земун експорта“ д.о.о. у својству послодавца, чији је законски заступник АА - тужилац. Према Уговору о купопродаји непокретности и Уговору о регулисању међусобних права и обавеза, оба од 13.01.2001. године, друготужена ББ је одмах могла да се укњижи као власник спорног стана, што је и учинила, како је првостепени суд утврдио увидом у решење РГЗ од 19.06.2008. године. АА имао је право да упише хипотеку на предметном стану, орочену на седам година, а што није учинио. РГЗ Служба за катастар непокретности дана 12.01.2011. године је у листу непокретности ... КО ... извршила упис права власништва у корист првотуженог на наведеној непокретности, а на основу Одлуке о повећању капитала уписом/уносом неновчаног капитала.

У регистру привредних субјеката АПР - за првотуженог, као оснивач првотуженог уписана је ВВ – овде трећетужена, као директор уписана је ББ - овде друготужена.

Код оваквог чињеничног утврђења првостепени суд је применом Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС“ број 124/2004), који је био на снази у време када је донета Одлука о повећању капитала уписом/уносом неновчаног капитала оверена код Првог основног суда у Београду Ов. бр. 46543/10 од 21.04.2010. године, закључио да не стоје разлози за ништавост одлуке, будући да је на основу наведене одлуке о повећању капитала у регистру привредних друштава АПР уписано повећање основног капитала првотуженог предузећа, па је на тај начин наведена одлука произвела своје статусно правно дејство уписано у надлежни регистар, а протекли су рокови за поништај исте. Стога одлука није подложна ништавости по правилима облигационог права. Првостепени суд, даље, закључује да је друготужена у време доношења спорне одлуке била једини оснивач првотуженог са 100% удела и слободно располагала својом имовином доносећи одлуку о повећању капитала првотуженог,

увећававши вредност свог удела у првотуженом за тржишну вредност предметне непокретности, на који начин њена имовина у том тренутку није умањена већ је само променила облик, па се не може сматрати да је наведено учињено злонамерно како би се избегло плаћање дуговања према тужиоцу, јер такав правни посао до тога не може да доведе. У погледу оцене разлога за ништавост Уговора о преносу удела од 12.05.2010. године са Анексом од 28.06.2010. године, првостепени суд констатује да Закон о привредним друштвима не прописује посебне разлоге за ништавост уговора о преносу удела као двострано теретног правног посла, па се ништавост цени на основу Закона о облигационим односима. Првостепени суд налази да је пренос удела слободан у смислу члана 160. Закона о привредним друштвима, осим ако наведеним законом или оснивачким актом другачије није одређено. Првостепени суд је испитао разлоге за ништавост предметног уговора и анекса применом одредбе члана 100. Закона о облигационим односима. Сматра да кауза уговора није била недопуштена. Уговорне стране – друго и трећетужена сагласиле су се о свим битним елементима уговора о преносу удела и из њега проистекле уговорне обавезе нису правно недопуштене по свом садржају и циљу због којег је настао. Оценом изведених доказа и то изјава друго и трећетужене и осталих писаних доказа, првостепени суд је утврдио да је мотив и циљ за закључење овог уговора била заједничка сарадња и развој и унапређење пословања првотуженог друштва. Првостепени суд закључује да чињеница да тужена још увек није уплатила друготуженој цену за удео, није од утицаја и не чини предметни уговор фиктивним, већ то једино може бити разлог за раскид уговор под условима предвиђеним законом. Будући да трећетужена није имала никаквих сазнања о томе да постоји потраживање тужиоца према друготуженој, то првостепени суд закључује да не постоји на страни трећетужене недозвољена побуда у смислу члана 53. став 2. Закона о облигационим односима за утврђење ништавости спорног уговора из тог разлога. Првостепени суд налази да је трећетужена савесно треће лице, које је ступило у теретни правни посао са друготуженом по основу уговора о преносу удела. Из свих наведених разлога првостепени суд је становишта да се не може сматрати да је уговор закључен супротно начелу савесности и поштења, забране злоупотребе права и забране проузроковања штете. Пазећи по службеној дужности на постојање ништавости у смислу члана 109. Закона о облигационим односима, првостепени суд је нашао да се не ради о ништавом уговору и анексу. Испуњени су сви законом предвиђени услови за настанак пуноважног уговора који се тичу сагласности воља, предмета и основа уговора, као и законске форме истог. Другостепени суд прихвата у потпуности становиште првостепеног суда, те је из наведеног разлога потврђена првостепена пресуда, којом је одбијен тужбени захтев тужиоца.

Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови на утврђено чињенично стање правилно применили материјално право.

Суштина навода ревидента је да су предметна одлука и уговор са анексом ништави због недопуштене каузе, из разлога што тужилац сматра да је реч о бестеретном правном послу, како би се онемогућио тужилац да своје потраживање наплати у извршном поступку, који води против друготужене, као и да је постојала недопуштена побуда на страни трећетужене, налазећи да је иста знала да постоји дуговање друготужене према тужиоцу, те да је предметни уговор са анексом закључила са друготуженом како би осујетиле тужиочево потраживање. С тим у вези, Врховни касациони суд указује на то да се наводи тужиоца пре свега односе на чињенично утврђење, па исти не могу бити предмет ревизијске оцене. Правилно првостепени суд закључује да се у односу на утврђење услова за ништавост одлуке о

повећању капитала примењује Закон о привредним друштвима („Службени гласник РС“ број 124/2004), који је био на снази у време када је донета предметна одлука, да је битно да је одлука произвела статусно правно дејство повећања основног капитала друштва, те није подложна ништавости по правилима облигационог права. Правилно првостепени суд закључује и да су прошли рокови предвиђени Законом о привредним друштвима, из члана 306. у вези члана 152. за побијање такве одлуке.

Код датих могућности тужиоцу да обезбеди своје потраживање према друготуженој, не може се прихватити да је тужилац радњама тужених и уговором који је предмет захтева за утврђење ништавости осујећен у намирењу потраживања, односно да је то циљ уговора. У погледу уговора о преносу удела и анекса, Врховни касациони суд указује на то да је допуштен основ (causa) један од општих услова за ваљаност уговора. Ако основ не постоји, или је недопуштен, уговор је ништав, како је прописано чланом 52. Закона о облигационим односима. Основ је непосредни правни разлог који и доводи до стварања правне обавезе и онај правни циљ који наводи неко лице да преузме обавезу и који одређује правни карактер посла. Недопуштен је основ обавезе, по одредби члана 51. став 2. Закона о облигационим односима, који је противан принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима. Код уговора о преносу удела, основ обавезе стицаоца удела је да исплатом купопродајне цене постане власник удела у друштву, а основ за преносиоца удела, адекватно, да стекне основ престанку тог својства и стицање новца на располагање. У конкретном случају од стране нижестепених судова је утврђено да су се друго и трећетужена сагласиле о свим битним елементима уговора о преносу удела и из њега проистеклим обавезама, које нису недопуштене по садржају и циљу због којих су настале. Према утврђеном чињеничном стању не произлази закључак да су друго и трећетужена ишле за недопуштеним, јавном поретку или моралу противним циљевима, како то тврди тужилац ради осујећења наплате његовог потраживања. Чињеница да трећетужена још увек није испунила своју обавезу према првотуженом, а ни према друготуженој, не значи да је кауза обавезе недозвољена и да не постоји. Што се тиче побуде, утврђено је од стране нижестепених судова да на страни трећетужене није постојало недозвољених побуда, нити њеног знања о таквим побудама друготужене, па следом се не може ни говорити о могућности примене наведене одредбе на конкретан случај у смислу члана 53. став 2. и 3. Закона о облигационим односима. Према чињеничном утврђењу трећетужена није имала никаквих сазнања у време уговора о преносу удела о томе да постоји потраживање тужиоца према друготуженој. Не може се говорити ни о томе да су уговори привидни, тако нешто током првостепеног поступка није утврђено, а све код утврђених чињеница о упису промена у регистре и даљој егзистенцији првотуженог. Код конкретног чињеничног утврђења, које није предмет испитивања у ревизијском поступку, нема основа за утврђење ништавости уговора о преносу удела и анекса са разлога изостанка каузе, као супротних јавном поретку и добрим обичајима, нити начелу савесности и поштења.

Имајући у виду све претходно наведено, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић